

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеська національна академія харчових технологій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Біржова діяльність

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання - українська

Освітньо-професійна програма Підприємництво у сфері виробництва, торгівлі та послуг

Код та найменування спеціальності 076 Підприємництво, торгівлі та біржова діяльність

Шифр та найменування галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою академії

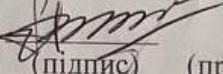
2021 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою маркетингу, підприємництва і торгівлі Одеської національної академії харчових технологій

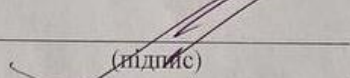
РОЗРОБНИК (розробники): Значек Р.Р., старший викладач кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі, кандидат технічних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

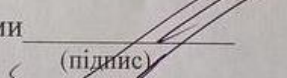
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі

Протокол від «28» січня 2021 р. № 7

Завідувач кафедри Лагодієнко В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

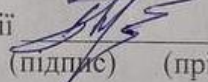
Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(код та найменування спеціальності)

Голова ради Мардар М.Р.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми Мардар М.Р.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розглянуто та схвалено Методичною радою академії

Протокол від «26» 02 2021 р. № 2

Секретар Методичної ради академії Мураховський В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

- 1 Пояснювальна записка
  - 1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни
  - 1.2 Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти
  - 1.3 Міждисциплінарні зв'язки
  - 1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС
- 2 Зміст дисципліни:
  - 2.1 Програма змістовних модулів
  - 2.2 Перелік практичних робіт
  - 2.3 Перелік завдань до самостійної роботи
- 3 Критерії оцінювання результатів навчання
- 4 Інформаційне забезпечення

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм організації і технології здійснення біржової діяльності товарних бірж в нашій країні та в країнах з ринковою економікою.

Метою викладання навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є формування комплексу теоретичних знань і практичних вмінь, навичок щодо управління біржовими контрактами, організувати активну діяльність з максимально можливою ефективністю в усіх галузях і сферах народногосподарського комплексу, пов'язаних з біржовою діяльністю на основі координації і економії витрат руху МТР в часі і просторі; широко використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід управління біржовими контрактами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Біржова діяльність» є надання студентам знань з організації біржової діяльності; набуття практичних навичок з: організації торгівлі на біржі товарами, цінними паперами, валютою; організації взаємовідносин з брокерськими конторами; використання біржової інформації для організації вискоєфективного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: основи теорії управління біржею; зміст і концепцію біржі; основні форми біржових контрактів; методи оцінки ефективності на всіх етапах процесу підготовки, формування, вибору і реалізації методів управління біржовими контрактами.

вміти: використовувати базовий алгоритм вироблення, підготовки, прийняття, контроль над реалізацією і оцінки управління біржовими контрактами у практичній діяльності; творчо застосовувати одержані знання і практичні навички у нестандартних змінних ситуаціях; аналізувати існуючі ситуації і положення посередників на біржі; - виявляти проблеми й обґрунтовувати постановку мети членів біржі; вирішувати виявлені проблеми і вибирати найбільш ефективні варіанти їхніх рішень.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Біржова діяльність» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність](https://nv.onaft.edu.ua/opp/076b-psvtp2018.pdf) та освітньо-професійній програмі «Підприємництво у сфері виробництва, торгівлі та послуг» підготовки бакалаврів <https://nv.onaft.edu.ua/opp/076b-psvtp2018.pdf>

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

РН12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

1.3 Міждисциплінарні зв'язки

Організація торгівлі; Товарознавство; Бізнес-планування; Комерційна діяльність; Малий та середній бізнес.

1.4 Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Кількість кредитів ECTS- 4,5, годин - 135

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	лабораторні	практичні
денна	66	32	-	34
заочна	20	10	-	10
Самостійна робота, годин				
денна	69			
заочна	115			

2. Зміст дисципліни

2.1 Програма змістовних модулів

Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності

№ теми	Зміст теми	Годин	
		денна	заочна
1	Історія розвитку біржової торгівлі. Еволюція оптової торгівлі. Етапи розвитку біржової торгівлі за рубежом	2	0,5

2	Сучасний стан біржового ринку. Сучасний стан світового біржового ринку. Становлення і розвиток біржового ринку в Україні	2	0,5
3	Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності. Загальна характеристика законодавчо-правового поля, що регулює біржову діяльність.	2	0,5
4	Регулювання біржової діяльності. Регулювання біржової діяльності в США. Регулювання біржової діяльності в Україні. Оподаткування біржової діяльності.	2	0,5
5	Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку. Класифікація бірж та їх функції. Організаційно - правові засади діяльності товарної біржі. Структура управління біржею та її органи	2	0,5
6	Роль і місце біржової торгівлі у формуванні аграрного ринку. Принципи розвитку, державне регулювання та структура біржового ринку сільськогосподарської продукції. Концепція розвитку біржового ринку сільськогосподарської продукції	2	0,5
7	Біржові товари та їх види. Характеристика та класифікація біржових товарів. Речові біржові товари. Фінансові інструменти. Методика подання інформації про біржові товари в спеціалізованих виданнях	2	0,5
8	Регулювання біржової діяльності. Поняття і необхідність регулювання біржової діяльності. Регулювання біржової діяльності в Україні. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах	2	0,5

Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів

1	Біржові угоди. Характеристика біржового товару. Біржова угода: ознаки, сутність, зміст, класифікація. Угоди з реальним товаром. Ф'ючерсні угоди. Опціонні угоди	2	0,5
2	Ф'ючерсний ринок. Біржові операції. Види біржових операцій на ф'ючерсному ринку.	2	0,5
3	Біржові угоди. Хеджування угод на біржовому ринку. Фінансові розрахунки ф'ючерсної торгівлі	2	0,5
4	Організація і технологія біржової торгівлі. Організація біржових торгів. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття. Технологія проведення біржового торгу	2	0,5
5	Брокерська діяльність. Брокерська фірма, роль і місце в біржовій діяльності. Види брокерських угод. Винагорода за брокерську діяльність та ефективність її здійснення	2	1
6	Фондові біржі. Фондовий ринок і його учасники. Цінні папери як біржовий товар. Фондова біржа. Застосування індексів на фондовому ринку	2	1
7	Основи функціонування валютної біржі. Поняття, функції і суб'єкти валютного ринку. Передумови і етапи становлення валютного ринку України. Види і порядок укладання угод на валютній біржі	2	1
8	Економічний механізм біржової торгівлі. Спекулятивні операції на біржах. Стратегія і практика спекулятивних операцій. Кліринг і розрахунки на біржовому	2	1

2.2. Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності			
1	Історія розвитку біржової торгівлі та її сучасні тенденції	2	0,5
2	Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності	2	0,5
3	Регулювання біржової діяльності	2	0,5
4	Біржові угоди	2	0,5
5	Ф'ючерсний контракт	4	0,5
6	Хеджування	2	0,5
7	Опціонні угоди	2	0,5
8	Операції спреду на ф'ючерсних ринках	2	0,5
Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів			
1	Біржові операції з цінними паперами	4	1
2	Брокерська фірма та її місце на біржі	2	1
3	Фондовий ринок і його учасники	2	1
4	Основи функціонування валютної біржі	2	1
5	Економічний механізм біржової торгівлі	2	1
6	Ділова гра «Брокерська діяльність»	4	1
Разом		34	10

2.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№	Назва самостійної роботи	Кількість годин за змістовим модулем			
		ЗМ1		ЗМ2	
		денна	заочна	денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	15	10	15
2.	Підготовка до практичних занять	10	15	10	15
2.1	Перелік тем до практичних занять:				
	Предмет, методи і завдання курсу. Організаційно-економічні основи біржової діяльності	2	2	-	-
	Виникнення та розвиток біржової діяльності в Україні	2	2		
	Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності	2	4	-	-
	Роль і місце біржової торгівлі у формуванні аграрного ринку	2	3	-	-
	Біржові товари та їх види	2	4	-	-
	Організаційно-правові основи створення та функціонування бірж	-	-	2	2
	Організація і технологія біржової торгівлі	-	-	2	4
	Організація брокерської діяльності	-	-	2	4
	Біржові угоди та їх види	-	-	2	3
	Економічний механізм біржової торгівлі	-	-	2	2
3.	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	5	15	4	15

4.	Підготовка до контрольних заходів	10	13	10	12
	Всього	35	58	34	57
	Разом з дисципліни	денна		заочна	
		69		115	

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий – диференційний залік

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
	Min д/з	Max д/з	денна			заочна		
			Кільк. робіт, од.	Сумарні бали		Кільк. робіт, од.	Сумарні бали	
				min	max		min	max
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ 1								
Змістовий модуль 1. Сутність біржової діяльності								
Робота на лекціях	1	2	8	8	16	2	2	4
Робота на практичних заняттях	1	2	9	9	18	2	2	4
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4	1	2	4	1	2	4
Підготовка до практичних занять	1	2	9	9	18	2	2	4
Виконання поточних контрольних робіт	10	14	1	10	14	1	10	14
Проміжна сума	–	–	–	38	70	–	18	30
Модульний контроль	22	30	1	22	30	1	42	70
Оцінка за змістовий модуль 1	–	–	–	60	100	–	60	100
Оцінка за заліковий кредит			60...100			60...100		
ЗАЛІКОВИЙ КРЕДИТ 2								
Змістовий модуль 2. Організація біржових торгів								
Робота на лекціях	1	2	8	8	16	3	3	6
Робота на практичних заняттях	1	2	8	8	16	3	3	6
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2	4	1	2	4	1	2	4
Підготовка до практичних занять	1	2	8	8	16	3	3	6
Виконання поточних контрольних робіт	10	14	1	10	14	1	10	14
Проміжна сума	–	–	–	36	66	–	21	36
Модульний контроль	24	34	1	24	34	1	39	64
Оцінка за змістовий модуль 2	–	–	–	60	100	–	60	100
Оцінка за заліковий кредит			60...100			60...100		

4. Інформаційне забезпечення

1. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник. Л.: «Новий світ-2000», 2003. 360 с.
2. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. посібник. Х.: Консул, 2003. 216 с.
3. Бевз О.П., Скотнікова М.М. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. посібн. К.: ЦУЛ, 2006. 43 с.
4. Берлач А.І., Берлач А.Н., Ілларіонов Ю.В. Організаційно-правові основи біржової діяльності: Навч. посібн. К.: Фенікс, 2000. 336 с.
5. Дмитрук Б.П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі: Навч. посібн. К.: Либідь, 2001. 342 с.
6. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. Львів: «Новий світ – 2000», «Магнолія плюс», 2003. 360 с.
7. Савченко В.Д. Організація біржової діяльності: Навч. посібн. Х.: ХДАУ, 2000. 124 с.
8. Солодкий М.О. Біржовий ринок: Навч. посібн. К.: Джерела М, 2001. 333 с.
9. Фонд літератури навчально-методичного кабінету кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі ОНАХТ, ауд. А-334.
10. Фонд літератури науково-технічної бібліотеки ОНАХТ, ауд. А-230:
<http://www.library.onaft.edu.ua/>
11. Сайти мережі Internet:
www.business.ua – газета «Бизнес»
www.marketing-magazine.ru - Журнал «Маркетинг Менеджмент»
www.marketing.web-standart.net - Журнал «Новий маркетинг»